

Pla estratègic d'envelliment zero de l'ABSS Tarragonès 22-25

Consell Comarcal del Tarragonès

Treball elaborat pel Risell SCCL, amb el suport de l'equip del Departament de Benestar Social del Consell Comarcal del Tarragonès

Índex continguts

1. Introducció	3
1. Marc teòric	4
1.1. El fenomen de l'envelliment.....	4
1.2. Canvi demogràfic	6
1.3. L'envelliment actiu	6
2. Resum dels resultats de la diagnosi	8
3. Metodologia i Pla de treball	12
4. Pla d'envelliment deL Tarragonès	13
5. Les accions del pla	16
6. les accions del Pla	21
6.1 Cronograma de les accions.....	21
7. Governança	22
7.1 Els òrgans del Pla d'Envelliment Zero	22
7.2 Proposta de calendari de reunions del pla.....	22
7.3 El seguiment i l'avaluació	23
8. ANNEX	25

1. INTRODUCCIÓ

El Consell Comarcal del Tarragonès ha encarregat el disseny del Pla d'Envel·liment de la comarca per tal d'abordar el fenomen de l'envel·liment els propers anys. Disposar d'un Pla d'Envel·liment és fonamental per als les administracions que vulguin impulsar polítiques locals destinades a millorar la vida de les persones majors de 65 anys del territori. Com a eina de planificació integral, s'aborda el fenomen de l'envel·liment des diferents perspectives.

El Pla parteix d'una diagnosi sociodemogràfica elaborada al llarg del 2023, que radiografia la situació de les persones grans al territori. Una anàlisi participada i consensuada entre els diferents agents comarcals per dirigir les bases de les actuacions.

Pel que fa a la diagnosi esmentada, s'hi recullen dades de fonts secundàries, és a dir, indicadors i estadístiques de diferents organismes i institucions, així com informació qualitativa a partir d'un procés participatiu amb persones grans i entitats. Conèixer la realitat social de les persones grans és el primer pas per encarar la planificació, de manera que la diagnosi d'envel·liment ha estat l'eina bàsica de coneixement i de planificació per elaborar aquest Pla. A més, planificar en coherència amb la diagnosi permet fer que els recursos siguin emprats de manera més eficient, ja que s'actua allà on hi ha la necessitat.

Les visions dels diferents agents del territori vinculats a les persones grans han sigut clau al llarg del procés de treball. Les aportacions de persones grans implicades a associacions i entitats han estat recollides al llarg de la diagnosi i a l'hora d'aportar idees pel pla d'acció. En aquest sentit, es tracta d'un Pla consensuat pels principals agents vinculats amb el sector de la vellesa al territori.

El present document mostra un emmarcament conceptual sobre el fenomen de l'envel·liment, que tot i que ja es va introduir a la diagnosi, es considera adient incorporar-ho com a marc de referència. A continuació es presenta un resum dels principals resultats de la diagnosi, es detalla la metodologia i els eixos de treball. Finalment, es detallen els tres eixos de treball i els respectius reptes que presenten, i amb les accions proposades al Pla. El punt final es dedica a definir el seguiment i avaluació del Pla.

1. MARC TEÒRIC

A la diagnosi territorial del Pla d'Envel·liment, es va incorporar aquest mateix marc teòric. Tot i així, es considera adient incorporar-ho al present document per tenir una referència conceptual de què estem treballant.

1.1. EL FENOMEN DE L'ENVELLIMENT

La vellesa és una etapa de la vida de l'individu que té unes característiques específiques que la diferencien de les altres etapes de la vida de la persona. S'hi donen uns canvis biològics, psicosocials, en les capacitats cognitives i en la personalitat. Aquests canvis no es donen de la mateixa manera per a tothom ni en el mateix moment, fins i tot en una mateixa persona les modificacions en aquests aspectes no es donen alhora.

En aquest sentit, l'envelliment és un procés natural que es manifesta amb força en la nostra societat a causa, d'una banda, de l'increment de l'esperança de vida de la població i, de l'altra, que les ciències de la salut, així com els hàbits de vida saludable, estan contribuint a allargar-la de manera accelerada. Com afrontar aquesta etapa de la vida és un dels principals problemes amb què s'enfronten les societats occidentals, perquè l'increment dels anys de vida repercuteix en l'augment de les persones amb dependència física i psíquica i amb dolències múltiples (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Actualment, la situació de les persones grans, a mesura que esdevenen fràgils i vulnerables —tant si romanen en el seu domicili com si s'acullen a qualsevol dels sistemes d'institucionalització existents—, és molt lluny de la que desitjaríem per a nosaltres mateixos quan encara estem en plena possessió de les nostres facultats; no obstant això, hi ha escassa consciència d'aquesta situació, que segueix sent un tabú. Evitar afrontar el tema no és una bona estratègia, ja que l'única cosa que impedeix que arribi la decrepitud és que abans arribi la mort. Per aquesta raó, les polítiques públiques s'han d'orientar a aconseguir l'adaptació de tota la societat a l'envelliment gradual, enfocant la qüestió de manera activa (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Per aquest motiu, actualment, hi ha un nou enfocament que deixa enrere la vellesa com un deteriorament físic i mental inevitable i irreversible, passant a ser un procés dinàmic, amb oportunitats i actiu. El nou paradigma va més enllà de l'atenció únicament sanitària i centrada en la dependència, es mou en un model centrat en la persona. Per tant, es basa en la individualitat de la persona i en les seves oportunitats.

En els darrers anys l'objectiu s'ha centrat a adaptar els serveis a les necessitats de les persones, i per tant, implicar-les en la cura del seu benestar i de la seva

salut. Això ha provocat un canvi en l'orientació del model d'atenció, i ha posat la persona com a eix del sistema social i sanitari.

L'Organització Mundial de la Salut defineix l'atenció centrada en la persona (ACP) com “aquella atenció que s'aconsegueix quan es posa la persona en l'eix on interactuen la resta de dimensions relacionades amb: la intervenció basada en l'evidència científica, organització del servei, equip, interdisciplinarietat i ambient.”

El procés d'envelliment demogràfic que s'està produint des de fa dècades a les societats occidentals comença a constituir ara ja un dels principals reptes de la nostra societat. Els municipis han de poder adaptar-se a les necessitats de tots els seus habitants i la gent gran està esdevenint un dels segments de població més rellevants.

Durant els últims anys s'ha produït una arribada d'immigració que ha anat variant de procedència segons les característiques socioeconòmiques objectives que han predominat a l'entorn. En aquest cas, ha augmentat el gruix de persones nouvingudes de fora l'Estat espanyol en detriment de les vingudes d'altres Comunitats Autònomes. Aquests fluxos han estat causats, en part, per l'augment de la demanda de mà d'obra, sobretot al sector industrial i posteriorment també al turístic a la comarca del Tarragonès. Tanmateix, a partir del 1975 la natalitat va començar a disminuir arreu de Catalunya, provocant una disminució de la part inferior de la piràmide demogràfica referent a la població catalana.

Malgrat que durant últims quinze anys el volum anual de naixements sembla haver-se estabilitzar i fins i tot pot semblar que existeixen indicadors de recuperació, aquest volum es mou al voltant de la meitat de les xifres existents en el moment en què s'inicià el descens. És aquest descens de la natalitat el que explica el ritme, molt ràpid, amb el que s'ha augmentat el pes de la població major de 65 anys en totes les comarques de Catalunya, amb algunes diferències a nivell territorial (Pérez Díaz, 2005).

En aquest cas, l'àrea que comprèn els 19 municipis de l'Àrea Bàsica de Serveis Socials del Tarragonès destaca per està lleugerament menys envellit que la mitjana catalana amb 17,4% de població major de 65 anys, respecte el 19% de Catalunya. També l'índex d'envelliment (nombre de persones majors de 65 anys per cada 100 menors de 15 anys) és inferior: 106,1 l'any 2022, força per sota de l'índex d'envelliment català que és de 127,1. Cal dir però que les diferències entre els diversos municipis son importants i alguns es situen molt per sota d'aquesta mitjana catalana, i d'altres la superen.

1.2. CANVI DEMOGRÀFIC

Segons les projeccions de població de l'IDESCAT, l'any 2030 un de cada tres habitant del Tarragonès tindrà 60 anys o més. Aquest fet té moltes implicacions pel que fa a la vida del conjunt de la població.

S'està produint, doncs, un canvi demogràfic que, en general, està feminitzat. A l'ABSS del Tarragonès el 2022, gairebé dues de cada tres persones de 80 anys o més són dones, degut a una esperança de vida més elevada que els homes.

Per altra banda, l'arribada a la vellesa de les cohorts demogràfiques prèvies a les del baby boom, ja molt diferents a les de la guerra i la immediata postguerra, canvia notablement l'escenari social. La generació de les persones que ara tenen 60 i 79 anys, a banda de ser molt més nombrosa i present, contradiu l'imaginari encara dominant sobre les persones grans. Es tracta d'una generació relativament ben formada, en què més de la meitat disposen d'estudis obligatoris o superiors, i que en general han tingut una carrera laboral llarga. Per aquest motiu, presenten millors indicadors de salut que la generació precedent.

En aquest sentit, a Catalunya, gairebé el 70% dels ingressos de les persones grans provenen de les seves pensions i el 18% de les persones grans estan per sota del llindar de la pobresa. La incorporació de la dona en el mercat de treball, així com trajectòries laborals estables i amb rendes del treball creixents al llarg del cicle vital, fan que la generació que ha iniciat la jubilació en la darrera dècada tingui pensions més elevades que l'antecedent. Segons el mateix estudi abans esmentat, les pensions més baixes es troben en les persones més grans, sobretot a les dones.

1.3. L'ENVELLIMENT ACTIU

L'augment de la longevitat en les darreres dècades és un avenç social important, però suposa alhora un repte per crear les condicions socials, econòmiques i personals que permetin arribar a edats avançades en bones condicions de salut i de qualitat de vida.

Aquesta realitat demogràfica suposa una oportunitat per incorporar el concepte d'envelliment actiu a les polítiques adreçades a les persones grans. Aquest concepte entén l'envelliment com un procés individual que s'estén al llarg de la vida i fa que la ciutadania arribi a la vellesa en bones condicions de salut (física, psicològica i emocional), promovent la seva participació en la societat, afavorint la formació al llarg de la vida i garantint els seus drets de viure una vida activa i amb qualitat.

El terme 'envelliment actiu' va ser introduït per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) cap al final de la dècada de 1990 i l'any 2002 el va definir com 'el

procés d'optimització de les oportunitats de salut, participació i seguretat amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones a mesura que envelleixen'.

Les Nacions Unides van adoptar el concepte en el marc de la Segona Assemblea Mundial sobre Envel·liment, celebrada a Madrid a l'any 2002. La UE va designar el 2012 com a Any Europeu de l'Envel·liment Actiu i de la Solidaritat Intergeneracional, amb la finalitat d'impulsar-ne la difusió social.

L'envel·liment actiu ajuda les persones grans a conduir la seva vida quotidiana aprofitant al màxim les oportunitats que tenen a l'abast d'acord amb les seves necessitats, capacitats i aspiracions. D'una banda, es tracta de mantenir l'activitat personal, entesa com la participació en els àmbits familiars, comunitaris i socials, així com el desenvolupament de tasques físiques i mentals. D'altra banda, inclou la prevenció amb la finalitat d'endarrerir l'aparició i el desenvolupament de les malalties i les discapacitats.

Aquest enfocament requereix la integració o, si més no, la coordinació d'àmbits tan diversos com l'ocupació, la formació permanent, la prevenció i la promoció de la salut i de les capacitats, la jubilació i les pensions o la participació activa en la societat. En aquest sentit, caldria fer una reflexió aprofundida amb relació a les polítiques transversals: com formular, planificar i implementar polítiques transversals de la manera més eficient possible.

2. RESUM DELS RESULTATS DE LA DIAGNOSI

A continuació s'ofereix un resum de les principals conclusions per àmbits extretes de la *Diagnosi de l'envelliment a l'ABSS del Tarragonès*, elaborada al llarg de 2023. Tot i que aquí es presenta un recull sintètic dels resultats, al document original es poden consultar amb detall les dades i anàlisis realitzades en els diferents àmbits, així com les fonts d'informació que s'han utilitzat. S'incorporen algunes dades de l'anàlisi i aportacions a les sessions de treball participatiu.

DEMOGRAFIA I TERRITORI

- **Municipis heterogenis amb dispersió territorial:** 19 municipis de la comarca formen part de l'ABSS del Tarragonès que és el territori en el que es centra el Pla. La majoria de poblacions estan entre els 1.000 i els 4.000 habitants. A molts dels municipis hi ha una gran dispersió territorial.
- **Població creixent:** des de l'any 2000, la població a l'ABSS del Tarragonès ha crescut prop d'un 50%, sobrepasant els 70.000 habitants.
- **Comarca envellida:** la població major de 65 anys representa el 17,4% de la població. Tot i que la xifra és una mica inferior a la mitjana catalana del 19%, continua sent una comarca envellida, com ho és el país.
- **Feminització de la vellesa:** la proporció de dones per sobre els 80 anys és molt més gran que els homes, degut a l'esperança de vida superior. A l'ABSS del Tarragonès, el 2022, 2 de cada 3 persones de més de 80 anys eren dones.
- **Migració:** un 8% de les persones de més de 65 anys són nascudes a l'estranger. Aquesta xifra està per sobre de la mitjana catalana 6,9%.
- **Creixement natural:** la tendència és decreixent davant el descens de la natalitat, i una proporció alta de gent gran.

- La **projecció de població**: per al 2033 hi ha una clara tendència a l'envelliment a la comarca amb una reducció significativa del tram d'edat de 30 a 50 anys.

ECONOMIA

- **Desigualtat en les rendes**: tot i haver-hi una tendència a l'alça en les rendes dels majors de 65 anys a Catalunya, veiem com entre els municipis de la mateixa comarca les diferències a nivell de rendes són molt grans, i també dins del mateix col·lectiu.
- **Desigualtat econòmica per sexes**: a tot Catalunya existeix una clara diferència per sexes en l'import mitjà de les pensions retributives en detriment de les dones amb un 57,69% de diferència.
- **Ingressos econòmics**: el 3,1% de la població major de 65 anys a l'ABSS del Tarragonès percep pensions no contributives, una proporció una mica superior a la mitjana catalana, que és del 2,4%. Aquestes pensions són considerablement més baixes que les contributives.

FORMACIÓ

- **Més proporció d'educació secundària**: la major part de la gent gran de l'ABSS del Tarragonès té un nivell d'instrucció d'educació secundària, situant-se per sota de la mitjana catalana en estudis postobligatoris i universitaris.
- **Diferències per trams d'edat**: les persones de 65 a 74 anys, tenen clarament més estudis que aquells que tenen 75 anys o més.

HABITATGE

- **Règim de tinença**: gairebé el 90% de les persones de més de 65 anys tenen un habitatge en propietat a Catalunya. També és el grup d'edat que menys despesa té en habitatge, amb una mitjana de poc més de 300€ mensuals.

- **Residències i Centres de dia:** a la comarca hi ha 6 residències amb un total de 538 places, però poc distribuïdes geogràficament. Només els municipis de Roda de Berà, Creixell, els Pallaresos i Torredembarra compten amb places de residència. També hi ha 10 centres de dia que ofereixen 204 places per a l'atenció diürna, en vuit municipis.

PRINCIPALS REPTES IDENTIFICATS

- **Millora del transport i la mobilitat:** Hi ha una manca de transport públic, especialment en àrees rurals, que faciliti la mobilitat de la gent gran i el seu accés als serveis.
- **Millora de l'accessibilitat:** Tot i les millores que hi ha hagut, l'accessibilitat a l'espai públic, habitatges i serveis específics per a la gent gran continuen sent un problema en molts casos.
- **Adaptació a noves realitats:** Cal adaptar-se a les noves realitats de la vellesa, que presenta moltes cares, i poder aprofitar millor el capital humà de la gent gran.
- **Dotació de recursos a professionals:** Hi ha una mancança entre els recursos disponibles per a la xarxa de professionals d'atenció domiciliària i serveis de salut mental i emocional.
- **Augment de l'oferta de residències:** Hi ha poca oferta de residències i centres de dia propers, i les llistes d'espera són altes.
- **Desenvolupament d'alternatives habitacionals:** S'ha d'estudiar projectes de cohabitatge i de llars intergeneracionals per diversificar les opcions habitacionals per a la gent gran amb diferents graus d'autonomia.
- **Afrontar l'aïllament i la soledat:** Combatre l'aïllament i la soledat no desitjada és un altre dels reptes, sobretot en entorns rurals amb aïllament físic.
- **Reducció de l'escletxa digital:** La gent gran es troba amb dificultats a l'hora de realitzar tràmits i comunicacions digitals, especialment en temes bancaris.

- **Implementació de centres de serveis:** S'ha d'estudiar la creació de centres de serveis on no sigui possible un centre de dia, per atendre millor les necessitats de la gent gran en zones disseminades.
- **Fomentar la participació comunitària:** Cal promoure la participació de la gent gran i potenciar espais comunitaris amb activitats intergeneracionals. Les entitats no tenen relleu generacional en les juntes i hi ha poca implicació de la gent gran més jove.
- **Donar a conèixer els serveis:** Cal millorar les comunicacions entre l'administració i la ciutadania perquè es coneguin els recursos que s'ofereixen.
- **Potenciar el treball transversal:** S'ha de millorar la coordinació entre serveis, conèixer millor els recursos existents i mancomunar serveis replicant bones pràctiques d'altres municipis.

Si es vol ampliar més la informació, recórrer al document de “Diagnosi d'envelliment del Tarragonès”.

3. METODOLOGIA I PLA DE TREBALL

El Pla d'Envel·liment zero del Tarragonès s'ha desenvolupat com a seguiment d'un treball començat l'any 2023 amb la redacció de l'informe de diagnosi de l'envelliment.

La diagnosi es va elaborar en base a les dades estadístiques extretes de fonts secundàries (IDESCAT, INE, Eurostat, Mercuri, dades dels departaments de la Generalitat de Catalunya, serveis diversos del Consell Comarcal del Tarragonès i informes varis), contrastades per l'equip tècnic de Gent Gran del Consell Comarcal del Tarragonès.

Paral·lelament s'ha fet un contrast qualitatiu tant de les dades com de la situació de la gent gran a la comarca en diferents sessions amb el Consell Consultiu de la Gent Gran: l'assemblea de novembre de 2023, la reunió de febrer de 2024 de la junta permanent del Consell Consultiu així com en la jornada tècnica amb les entitats del Consell "Coneixe'ns per avançar" al setembre de 2024 (es pot trobar les conclusions de la jornada a l'annex). També s'ha tingut en compte les respostes a les entrevistes a les entitats realitzades pel propi Consell Comarcal el 2023.

Així mateix, la realització d'aquest pla no es pot desvincular del treball que s'està fent en paral·lel amb el Pla Local d'Acció Comunitària Inclusiva (PLACI) al Tarragonès, al qual aquest Pla està fortament vinculat. D'aquesta manera els dos plans s'estructuren de forma molt similar, ja que s'encaminen a assolir objectius que es complementen per millorar la qualitat de vida i la inclusió social de les persones grans. Per això gran part dels espais de coordinació seran els propis del PLACI, per garantir que les accions siguin coherents, optimitzar recursos i evitar duplicitats.

Finalment, el Pla d'Envel·liment Zero, es concreta amb 4 eixos d'actuació, que són els que guien les accions del Pla:

- EIX 1. Transversalitat a l'administració local
- EIX 2. Projectes comunitaris a la comarca
- EIX 3. Participació en la vida pública
- EIX 4. Municipis amigables per a la gent gran

Cada eix es desplega en diferents reptes o objectius que vertebreren el Pla i defineixen les accions que caldrà dur a terme els propers anys. D'aquesta manera, en tot el procés de treball hi ha participat agents del territori vinculats amb l'àmbit de la gent gran. Les seves aportacions han permès elaborar una diagnosi i un pla de consens, fonamentat amb les necessitats locals reals.

4. PLA D'ENVELLIMENT DEL TARRAGONÈS

A continuació es presenten els reptes i les accions proposades pel Pla d'Envel·liment Zero del Tarragonès, que es deriven de les problemàtiques identificades a la diagnosi, i que estan classificades en els eixos presentats prèviament. Aquest pla es fonamenta en el coneixement empíric i ha estat construït col·lectivament amb la participació de diversos agents, incloent-hi les persones grans pertanyents a entitats de diferents municipis de la comarca.

La importància d'aquests processos participatius resideix en el fet que les accions resultants, que conformen l'acció política del Consell Comarcal del Tarragonès, es focalitzaran en les problemàtiques expressades, viscudes i que resulten significatives per la població, tot respectant les competències de l'administració. Això redueix la distància entre l'administració i la ciutadania, i alhora, dota de sentit estratègic l'acció del Consell Comarcal, orientant-la cap a l'assoliment d'objectius consensuats i compartits.

Però és important assenyalar que no tots els reptes identificats ni les propostes d'acció que se'n deriven poden ser tractats únicament per aquest pla, ja que s'escapen del seu abast.

També cal tenir en compte que molt dels reptes que es plantegen al pla, no només afecten a les persones gran, sinó que abordar-los pot beneficiar moltes altres col·lectius, i que quan es parla de tenir una visió inclusiva, no només es fa referència a persones d'una edat avançada, sinó a tots els col·lectius que formen part de la societat.

Així doncs, el Pla d'Envel·liment Zero al Tarragonès està dissenyat per abordar les necessitats i reptes de la gent gran de la comarca mitjançant un conjunt d'accions específiques i proposades.

En la definició de les accions, s'ha de considerar que, en primer lloc s'iniciarà el treball en alguns municipis, mentre que en d'altres es realitzarà una coordinació estreta amb els tècnics locals per adaptar les accions a les seves necessitats específiques. D'aquesta manera, el pla es durà a terme de manera coherent, tenint en compte les particularitats de cada territori i treballant de manera col·laborativa amb els recursos existents a cada municipi.

Els eixos amb els reptes i accions queden de la següent manera:

	<p>EIX 1 TRANSVERSALITAT A L'ADMINISTRACIÓ LOCAL</p> <p>Aquest eix prioritza la coordinació entre el personal tècnic, polític i els agents del territori per desenvolupar polítiques eficients i coordinades en l'àmbit de la gent gran. La col·laboració entre administracions, entitats socials i ciutadania ha de permetre optimitzar recursos, evitar duplicitats i garantir una atenció integral i inclusiva que respongui a les necessitats reals de les persones grans.</p>
<p>Repte</p>	<p>Accions del pla</p>
<p>1.1 Potenciar una administració local que treballi de forma més transversal en relació a la gent gran</p>	<p>1.1.1 Establir estratègies i accions conjuntes a partir dels espais de coordinació estratègica tècnica i política a la comarca</p> <p>1.1.2 Compartir els recursos existents per a la gent gran entre el personal tècnic del Tarragonès</p> <p>1.1.3. Dinamitzar i adaptar els espais municipals per promoure l'envelliment actiu</p> <p>1.1.4. Promoure la coordinació entre administracions i organitzacions per impulsar iniciatives d'envelliment actiu</p>
	<p>EIX 2 PROJECTES COMUNITARIS A LA COMARCA</p> <p>Aquest segon eix té com a objectiu promoure les capacitats personals i la socialització de les persones grans a través del vincle comunitari. Es posa èmfasi en la necessitat d'enfortir la cohesió social a la comarca, fomentant la seva participació activa en projectes comunitaris que estimulin les seves habilitats personals, emocionals i socials</p>
<p>Repte</p>	<p>Accions del pla</p>
<p>2.1 Dissenyar projectes comunitaris transversals als municipis conjuntament amb els altres agents</p>	<p>2.1.1 Creació de xarxes de suport per tal de pal·liar necessitats de la gent gran, i amb el voluntariat com a element prioritari dins el projecte de "Bon veïnatge"</p> <p>2.1.2 Creació de projectes intergeneracionals als diferents municipis en funció dels interessos i potencialitats de la seva població</p>
	<p>EIX 3 PARTICIPACIÓ EN LA VIDA PÚBLICA</p> <p>L'objectiu d'aquest eix és fomentar la participació de les persones grans en tots els àmbits de la vida comunitària. Els espais representatius on les persones grans puguin expressar les seves opinions i necessitats és clau per assolir aquest propòsit.</p>
<p>Repte</p>	<p>Accions del pla</p>
<p>3.1 Donar suport a les entitats i a la seva vessant comunitària</p>	<p>3.1.1 Crear un servei de suport a la creació i funcionament d'entitats des del Consell Comarcal</p>

3.2 Potenciar els consells de ciutadania	3.2.1 Potenciar el Consell Consultiu de la gent gran del Tarragonès amb més funcions
	3.2.2 Realitzar una jornada tècnica anual amb els membres de les juntes de les entitats del Consell Consultiu

	<p>EIX 4 MUNICIPIS AMIGABLES PER A LA GENT GRAN</p> <p>Aquest eix es centra en garantir que totes les persones grans de l'ABSS del Tarragonès tinguin accés als serveis i recursos necessaris per viure amb dignitat, autonomia i benestar, superant les barreres d'accessibilitat ja siguin físiques o digitals.</p>
Repte	Accions del pla
4.1 Potenciar l'accessibilitat per a tota la ciutadania	4.1.1 Impulsar marxes veïnals per tal que l'espai públic estigui adaptat a les necessitats de la gent gran
	4.1.2 Difondre i potenciar els serveis existents per reduir la bretxa digital, com els punts Òmnia

5. LES ACCIONS DEL PLA

El Pla d'Acció per a l'Envel·liment del Tarragonès inclou una varietat d'accions dissenyades per abordar les problemàtiques identificades a la diagnosi. La implantació d'aquestes accions es farà de manera flexible segons les necessitats de cada municipi, amb la coordinació dels tècnics comunitaris locals per assegurar una aplicació coherent, i per tant no totes les accions es faran al mateix moment en tots els municipis. Les accions previstes són les següents:

Acció: 1.1.1 Establir estratègies i accions conjuntes a partir dels espais de coordinació estratègica tècnica i política a la comarca

Eix: 1. Transversalitat a l'administració local

Objectiu general: *1.1 Potenciar una administració local que treballi de forma més transversal en relació a la gent gran*

Objectiu específic: Millorar l'eficiència de les polítiques per a la gent gran, mitjançant el treball en xarxa i a l'establiment d'estratègies compartides i accions conjuntes

Descripció de l'acció: Aprofitar els espais de coordinació comarcals i municipals establerts pel PLACI per a tractar els reptes en relació a les persones grans, promovent la col·laboració entre administracions i el treball en xarxa. Aquesta acció permetrà identificar necessitats comunes, alinear objectius i dissenyar accions conjuntes que responguin a les especificitats de cada municipi, garantint una atenció integral i coordinada. També es pot contar amb la participació de representats de la Junta Permanent del Consell de la Gent Gran comarcal si s'escau. Aquesta coordinació serà planificada de forma anual.

Acció: 1.1.2 Compartir els recursos existents per a la gent gran entre el personal tècnic del Tarragonès

Eix: 1. Transversalitat a l'administració local

Objectiu general: *1.1 Potenciar una administració local que treballi de forma més transversal en relació a la gent gran*

Objectiu específic: Millorar el coneixement i l'eficiència en l'ús dels recursos per a la gent gran mitjançant la coordinació i la compartició d'informació entre municipis.

Descripció de l'acció: Establir un sistema de coordinació intermunicipal per tal de compartir informació sobre els recursos, serveis i programes disponibles per a la gent gran a la comarca del Tarragonès. Això també inclou conèixer les accions que s'estan portant a terme, per tal de conèixer i optimitzar l'ús dels recursos existents, evitar duplicitats i detectar possibles àrees de millora o mancances. Aquesta acció permetrà al personal tècnic estar informat sobre les iniciatives comarcals i municipals, fomentar la col·laboració entre serveis i garantir una resposta coordinada i més eficient a les necessitats de la gent gran.

Acció: 1.1.3. Dinamitzar i adaptar els espais municipals per promoure l'envelliment actiu

Eix: 1. Transversalitat a l'administració local

Objectiu general: 1.1. Potenciar una administració local que treballi de forma més transversal, comunitària i inclusiva en l'àmbit de l'envelliment actiu.

Objectiu específic : Consolidar i adaptar els espais municipals existents perquè actuïn com a plataformes estratègiques per a la implementació del Pla d'Envel·liment, promovent la coordinació i l'eficàcia en les accions dirigides a la gent gran.

Descripció de l'acció: Donar continuïtat i potenciar els espais municipals existents que ja tenen una funció d'inclusió social, adaptant-los perquè també esdevinguin punts estratègics per promoure l'envelliment actiu i saludable. Aquests espais seran utilitzats per coordinar accions entre responsables polítics, tècnics municipals i comarcals, i entitats locals, assegurant una planificació i execució conjunta d'accions que responguin a les necessitats de la gent gran. Es promourà la creació de comissions temàtiques dins d'aquests espais per abordar reptes específics com la soledat no desitjada, la millora de l'accessibilitat, o la promoció de projectes intergeneracionals. Així mateix, aquests espais es dinamitzaran per garantir una participació activa de la ciutadania i altres agents implicats.

Acció: 1.1.4. Promoure la coordinació entre administracions i organitzacions per impulsar iniciatives d'envelliment actiu

Eix: 1. Transversalitat a l'administració local

Objectiu general: 1.1. Potenciar una administració local que treballi de forma més transversal, comunitària i inclusiva en l'àmbit de l'envelliment actiu.

Objectiu de l'acció: Establir un marc de col·laboració entre l'administració local i altres agents que permeti optimitzar recursos i garantir accions coordinades per promoure l'envelliment actiu.

Descripció de l'acció: Establir mecanismes senzills de coordinació entre l'administració local i altres administracions supramunicipals, així com amb organitzacions socials i sanitàries, per desenvolupar projectes que fomentin l'envelliment actiu. Aquesta coordinació es centrarà en la realització d'accions concretes, com el suport a programes de formació per a gent gran, l'organització d'activitats comunitàries intergeneracionals, o l'impuls de campanyes de sensibilització sobre hàbits saludables i participació activa.

Acció: 2.1.1 Creació de xarxes de suport per tal de pal·liar necessitats de la gent gran, i amb el voluntariat com a element prioritari dins el projecte de "Bon veïnatge"

Eix: 2. Projectes comunitaris a la comarca

Objectiu general: 2.1 Potenciar una administració local que treballi de forma més transversal en relació a la gent gran

Objectiu específic: Enfortir el projecte comarcal “Bon Veïnatge” amb voluntaris com a referents locals.

Descripció de l'acció: Crear xarxes de suport comunitari als municipis del Tarragonès, a partir del projecte de “Bon veïnatge”, orientades a donar resposta a les necessitats específiques de la gent gran, especialment aquelles relacionades amb la soledat no desitjada, la mobilitat, i l'accés als serveis bàsics. Aquestes xarxes es basaran en el voluntariat com a pilar fonamental, tot promovent la implicació de veïns i veïnes, associacions locals, i altres actors de la comunitat. La iniciativa inclourà la formació de voluntaris per tal d'assegurar que estan preparats per atendre les persones grans de manera adequada i respectuosa. A més, s'establiran mecanismes de coordinació entre els serveis municipals i aquestes xarxes de suport per optimitzar els recursos i garantir una resposta ràpida i eficient a les demandes.

Acció: 2.1.2 Creació de projectes intergeneracionals als diferents municipis en funció dels interessos i potencialitats de la seva població

Eix: 2. Projectes comunitaris a la comarca

Objectiu general: 2.1 Potenciar una administració local que treballi de forma més transversal en relació a la gent gran

Objectiu específic: Fomentar la cohesió social i potenciar la xarxa relacional de la gent gran a través de la col·laboració intergeneracional.

Descripció de l'acció: Desenvolupar projectes intergeneracionals adaptats a les necessitats i característiques de cada municipi de la comarca del Tarragonès, promovent la interacció i col·laboració entre persones grans i joves. Aquests projectes poden incloure activitats culturals, educatives, esportives o de voluntariat, on ambdues generacions comparteixin coneixements i experiències. Els projectes es dissenyaran tenint en compte els interessos i potencialitats de la població de cada municipi, de manera que s'adaptin a la realitat local i maximitzin l'impacte social. A més, es buscarà involucrar els centres educatius, entitats culturals i associacions de gent gran per garantir una àmplia participació i sostenibilitat dels projectes a llarg termini.

Acció: 3.1.1 Crear un servei de suport a la creació i funcionament d'entitats des del Consell Comarcal

Eix: 3. Participació en la vida pública

Objectiu general: 3.1 Donar suport a les entitats i a la seva vessant comunitària.

Objectiu específic: Oferir suport a les entitats per facilitar-ne la gestió i promoure la seva consolidació comunitària.

Descripció de l'acció: Oferir un servei de suport des del Consell Comarcal per ajudar les entitats en aspectes com la sol·licitud de subvencions i altres tràmits burocràtics. Aquest servei proporcionarà orientació i assessorament bàsic per resoldre dubtes comuns i guiar les entitats en el procés de creació i gestió. També es duran a terme sessions informatives sobre temes d'interès comú, amb

l'objectiu de facilitar l'autonomia de les entitats i enfortir el seu paper dins de la comunitat.

Acció: 3.2.1 Potenciar el Consell Consultiu de la gent gran del Tarragonès amb més funcions

Eix: 3. Participació en la vida pública

Objectiu general: 3.2 Potenciar els consells de ciutadania.

Objectiu específic: Garantir que la veu de la gent gran estigui representada i tingui un pes en les polítiques públiques comarcals

Descripció de l'acció: Ampliar les funcions del Consell Consultiu de la gent gran del Tarragonès, i la seva Junta Permanent, transformant-lo en un òrgan més actiu i influent en les polítiques públiques que afecten aquest col·lectiu. Aquest consell tindrà un paper central en la participació i la defensa dels drets de les persones grans, a més d'assessorar l'administració local en temes que els afecten directament. Entre les noves funcions, es planteja la capacitat de proposar iniciatives, donar seguiment a les polítiques d'envelliment, coordinar-se amb altres espais de coordinació municipals i comarcals. També es preveu un major diàleg amb les administracions locals per influir en les decisions i assegurar que les opinions de les persones grans siguin escoltades. L'objectiu és garantir que aquest col·lectiu tingui un rol més actiu en la vida pública i comunitària, promovent una participació real i efectiva.

Acció: 3.2.2 Realitzar una jornada tècnica anual amb els membres de les juntes de les entitats del Consell Consultiu

Eix: 3. Participació en la vida pública

Objectiu general: 3.2 Potenciar els consells de ciutadania.

Objectiu específic: Consolidar un espai de reflexió i treball col·lectiu que contribueixi a enfortir el paper de les entitats en la vida pública i comunitària

Descripció de l'acció: Es realitzarà una jornada tècnica anual amb els membres de les juntes de les entitats del Consell Consultiu de la gent gran del Tarragonès, amb l'objectiu de reforçar la coordinació entre les associacions i revisar les necessitats i demandes identificades l'any anterior. Durant la trobada, es vol fomentar l'intercanvi de bones pràctiques, treballar en la planificació d'accions conjuntes i debatre temes rellevants. El Consell Comarcal oferirà suport tècnic per garantir que les propostes sorgides siguin realistes i aplicables, promovent també la col·laboració amb altres agents del territori per maximitzar l'impacte de les accions.

Acció: 4.1.1. Impulsar marxes veïnals per tal que l'espai públic estigui adaptat a les necessitats de la gent gran

Eix: 4. Municipis amigables per a la gent gran

Objectiu general: 4.1 Potenciar l'accessibilitat per a tota la ciutadania

Objectiu específic: Identificar les barreres d'accessibilitat en l'espai públic per millorar la mobilitat i seguretat de la gent gran.

Descripció: Organitzar marxes veïnals amb la participació activa de persones grans, veïns, tècnics municipals i altres agents locals per identificar de manera conjunta les necessitats d'adaptació de l'espai públic als municipis del Tarragonès. Aquestes marxes serviran per detectar barreres arquitectòniques, problemes de mobilitat, seguretat, accessibilitat o manca de serveis específics per a la gent gran, i proposar solucions concretes. A més, les marxes poden servir com a espai de diàleg i col·laboració entre la ciutadania i les administracions locals, contribuint a dissenyar un espai públic més inclusiu i adequat per a totes les edats. Els resultats es recolliran en informes que seran presentats als ajuntaments per promoure actuacions de millora i adaptació de l'espai urbà.

Acció: 4.1.2 Difondre i potenciar els serveis existents per reduir la bretxa digital, com els punts Òmnia

Eix: 4. Municipis amigables per a la gent gran

Objectiu general: 4.1 Potenciar l'accessibilitat per a tota la ciutadania

Objectiu específic: Evitar que els tràmits digitals siguin una barrera per a la gent gran, garantint el seu accés igualitari als serveis i recursos disponibles

Descripció de l'acció: Donar visibilitat i potenciar l'ús dels punts Òmnia i altres serveis de suport digital ja existents a la comarca, tant als municipis petits amb el punt Òmnia itinerant, com a municipis més grans on ja fa més temps que existeix el servei de forma fixa. Aquests espais, que sovint són poc coneguts per una gran part de la ciutadania, poden donar suport a les persones grans a l'hora de realitzar tràmits electrònics i ajudar a reduir la bretxa digital. A més, es promourà la seva funció formativa perquè les persones grans puguin adquirir habilitats digitals bàsiques i guanyar autonomia en la seva vida quotidiana. Aquesta acció ha d'anar acompanyada d'una campanya informativa que arribi als nuclis on aquests serveis poden fer un impacte més gran, facilitant-ne l'accés i la participació activa.

6.LES ACCIONS DEL PLA

6.1 CRONOGRAMA DE LES ACCIONS

	2024				2025				2026			
	1 T	2 T	3 T	4 T	1 T	2 T	3 T	4 T	1 T	2 T	3 T	4 T
1.1.1 Establir estratègies i accions conjuntes a partir dels espais de coordinació estratègica tècnica i política a la comarca												
1.1.2 Compartir els recursos existents per a la gent gran entre el personal tècnic del Tarragonès												
1.1.3. Dinamitzar i adaptar els espais municipals per promoure l'envelliment actiu												
1.1.4. Promoure la coordinació entre administracions i organitzacions per impulsar iniciatives d'envelliment actiu												
2.1.1 Creació de xarxes de suport per tal de pal·liar necessitats de la gent gran, i amb el voluntariat com a element prioritari dins el projecte de "Bon veïnatge"												
2.1.2 Creació de projectes intergeneracionals als diferents municipis en funció dels interessos i potencialitats de la seva població												
3.1.1 Crear un servei de suport a la creació i funcionament d'entitats des del Consell Comarcal												
3.1.2 Impulsar el retorn comunitari de les entitats de gent gran que reben subvencions de l'administració local												
3.2.1 Potenciar el Consell Consultiu de la gent gran del Tarragonès amb més funcions												
4.1.1 Impulsar marxes veïnals per tal que l'espai públic estigui adaptat a les necessitats de la gent gran												
4.1.2 Difondre i potenciar els serveis existents per reduir la bretxa digital, com els punts Òmia												

7. GOVERNANÇA

El Pla d'Envel·liment Zero del Tarragonès requereix un model de governança que garanteixi una implementació coordinada, coherent i efectiva. Aquesta governança s'ha dissenyat per assegurar la participació de tots els agents clau del territori i fomentar la transversalitat en l'acció comunitària.

7.1 Els òrgans del Pla d'Envel·liment Zero

Basant-se en l'estructura proposada al pla, s'estableixen dos nivells: el Grup d'Impuls i el Grup Motor. Aquests nivells permeten articular la visió estratègica comarcal, la supervisió operativa i la implementació local, respectivament, assegurant una resposta adaptada a les necessitats específiques de cada municipi. A continuació es fa una breu descripció de cada un d'ells

Grup d'Impuls

- **Composició:** Consell Consultiu de la Gent Gran del Tarragonès amb el suport de l'Equip Tècnic d'Acció Comunitària (ETAC).
- **Funció:** El Grup d'Impuls és el màxim òrgan de governança del pla i té l'objectiu de validar la visió estratègica general, assegurar-ne l'alineació amb les necessitats del territori i garantir la seva viabilitat política. Aquest grup es reunirà anualment per aprovar els objectius estratègics, revisar el progrés del pla i establir les línies prioritàries per a l'any següent.

Grup Motor

- **Composició:** Format per la Junta Permanent del Consell consultiu de la Gent Gran del Tarragonès conjuntament amb l'ETAC.
- **Funció:** El Grup Motor coordina i supervisa l'execució del pla i l'aterra al territori, assegurant la implementació de les línies estratègiques acordades. Aquest grup es reuneix semestralment per monitoritzar el progrés, identificar obstacles i ajustar les accions segons les necessitats emergents.

7.2 Proposta de calendari de reunions del pla

El calendari anual de reunions proposa una estructura per garantir un seguiment del Pla i permetre que cada nivell de governança (Grup d'Impuls i Grup Motor) compleixi

amb les seves funcions i responsabilitats en els moments adequats, promovent una coordinació fluida i una presa de decisions estratègiques eficient. Les reunions estan dissenyades per abordar diferents fases del pla: des de l'aprovació inicial d'objectius fins al seguiment de la seva implementació i l'avaluació final. També s'inclou la jornada tècnica anual amb les juntes de les entitats per garantir-ne una col·laboració estreta i poder recollir les seves aportacions.

Proposta de Calendari Anual de Reunions

Mes	Grup	Finalitat de la reunió
Gener / febrer	Grup motor	Planificació anual del Pla, priorititzant accions.
Març	Grup Motor	Seguiment continu de la implementació del pla i ajustaments segons necessitats emergents.
Setembre /octubre	Juntes de les entitats	Revisió de demandes de l'any anterior, intercanviar bones pràctiques i planificar accions conjuntes.
Novembre / desembre	Grup d'impuls	Avaluació final de l'any, i aprovació del Pla d'Acció anual, validació de les línies estratègiques.

7.3 El seguiment i l'avaluació

El seguiment i l'avaluació són elements essencials per garantir que els plans s'adaptin a les necessitats reals del territori i assoleixin els objectius establerts. Aquest procés es basa en un cicle de planificació, implementació, seguiment i avaluació, que assegura la millora contínua i l'eficàcia de les accions proposades.

Planificació anual

Per a la planificació anual, és fonamental revisar les accions previstes i establir prioritats. Les següents preguntes poden orientar aquest procés:

- Quines accions es duran a terme durant l'any?
- Responen aquestes accions a les necessitats detectades en la població?
- Quins recursos disponibles cal assignar a cadascuna de les accions?
- Quins són els objectius concrets que es volen assolir amb cada acció?
- Hi ha accions de l'any anterior que requereixen continuïtat o ajustaments?
- Cal incorporar noves accions per donar resposta a necessitats emergents?

Aquest procés de planificació ha d'incloure una prioritització basada en l'impacte esperat, la viabilitat i l'alineació amb els objectius estratègics del pla.

Seguiment continu

Durant la implementació del pla, el seguiment permet supervisar l'execució de les accions i detectar necessitats d'ajustament. Per facilitar aquest seguiment, es poden considerar les següents preguntes:

- S'estan complint els terminis previstos per a cadascuna de les accions?
- Hi ha dificultats o obstacles que estiguin impedit la implementació?
- Es disposa dels recursos necessaris per a l'execució de les accions?
- S'està complint amb els objectius parcials establerts fins al moment?

El seguiment continuat facilita una resposta ràpida i eficaç davant imprevistos, assegurant que les accions es mantinguin alineades amb les prioritats del pla.

Avaluació de les accions realitzades

L'avaluació del Pla d'Envelliment permet analitzar l'impacte de les accions i identificar aspectes a millorar per al futur. En aquest procés, és important plantejar les següents qüestions:

- Les accions realitzades han assolit els objectius previstos?
- Quins han estat els aspectes positius i negatius de cada acció?
- Les accions han tingut un impacte significatiu en les necessitats de la població?
- Hi ha accions que cal mantenir, ampliar o modificar?
- Han sorgit noves necessitats que no estaven contemplades inicialment?

Seria recomanable que l'avaluació es documenti de manera clara i concisa, assegurant que qualsevol canvi en els equips no comprometi la continuïtat del pla. Aquesta documentació permetrà que les persones que hi participen tinguin accés fàcil a la informació sobre l'evolució i els resultats de les diferents accions, garantint la coherència en la implementació del pla.

Aquest enfocament integrat de planificació, seguiment i avaluació permet que el pla sigui un instrument dinàmic, efectiu i alineat amb les necessitats del territori i de la seva població.

8. ANNEX

Conclusions de la sessió tècnica amb entitats de gent gran a Vespella de Gaià: “Coneixe’ns per avançar”

Lloc: Mas d'en Plana de Vespella de Gaià

Data: 27 de setembre de 2024

El passat 27 de setembre al matí es va dur a terme una sessió tècnica a Vespella de Gaià, en el marc de la Trobada d'Associacions de Gent Gran del Consell Comarcal del Tarragonès, amb l'objectiu d'enfortir la col·laboració entre les entitats de gent de la Comarca. Durant aquesta sessió, es van abordar temes rellevants relacionats amb el Pla d'Envel·liment del Tarragonès i es va presentar la guia d'associacions, una eina clau per facilitar la interacció i col·laboració entre les entitats del territori.

El moment central de la trobada va ser la dinàmica de treball, on es va convidar els participants a identificar les principals dificultats que enfronten les associacions de gent gran i a proposar solucions concretes. Les reflexions i propostes van ser recollides i compartides durant la posada en comú, que reflecteixen les necessitats detectades i les línies d'acció que es podrien desenvolupar en el futur. A continuació es detallen les principals conclusions:

- **Espais i locals per a les activitats:** Algunes entitats han manifestat la manca d'espais adequats per dur a terme les seves activitats en el sentit que els espais cedits a l'associació comparteixen una sala on les persones grans es troben per a passar la tarda jugant a jocs de taula. Conciliar l'espai de joc i els espais per fer activitats es fa difícil, per diferents motius: pel soroll que es genera i per la manca de motivació de les persones que es troben per jugar a participar altres activitats d'interès dels socis/es.

Com a solució, s'ha proposat editar i actualitzar la Guia d'Associacions del CCCGG Tarragonès informant de les activitats que fan totes les associacions, proposar activitats en col·laboració amb altres associacions de gent gran, o també utilitzar i compartir equipaments amb associacions de persones de diferents edats, fomentant la relació “intergeneracional” i una millor utilització dels recursos disponibles.

- **Dificultats en els tràmits digitals:** Un dels reptes més importants és la complexitat per a realitzar tràmits digitals. Com a resposta, s'ha plantejat la creació d'una figura de referència o gestor proporcionat per l'administració per donar suport en aquest àmbit. Cal recordar però, que hi ha Punts Òmnia disponibles a gairebé tots els municipis, que poden fer aquesta funció, però que encara són poc coneguts per la majoria.
- **Poca implicació i falta de relleu generacional:** Es va evidenciar una manca d'implicació de noves persones en les entitats, especialment entre els més joves d'entre la gent gran (60-70 anys), i una absència de relleu a les juntes directives. Es va suggerir motivar les persones en funció dels seus interessos personals i iniciar una reflexió entre la població de 60 anys sobre com volen que sigui la seva vellesa i quins serveis volen tenir en el futur.

- **Necessitat de dinamitzadors comunitaris:** Tant des de les entitats com des del Consell Comarcal, es va destacar la importància de tenir més dinamitzadors comunitaris. Una altra proposta va ser formar persones dins de les mateixes entitats per exercir aquest rol de dinamitzadors, tot i que sigui una solució parcial.
- **Problemes amb les entitats bancàries:** Les associacions van denunciar els elevats costos en comissions bancàries. Com a resposta, s'ha proposat que les entitats s'uneixin per negociar millors condicions i, a més, proposar a la Generalitat l'organització d'un concurs per oferir comptes sense comissions a totes les entitats sense ànim de lucre.
- **Millora de la comunicació amb els ajuntaments:** Es va expressar el desig de tenir una millor comunicació amb alguns ajuntaments per poder col·laborar de manera més fluïda.
- **Transport públic:** Es va posar de manifest la dificultat que suposa la manca d'un transport públic adequat, un tema que el Consell Comarcal ja té en consideració, però que es reconeix com un desafiament complex.
- **Millora del coneixement entre entitats i l'administració:** Es va destacar la necessitat de millorar el coneixement mutu entre les entitats, així com amb l'administració, per tal de comprendre millor què fan, què necessiten i com poden col·laborar per avançar conjuntament.

Aquestes conclusions reflecteixen els principals reptes i propostes de les entitats de gent gran i representen una base per a futures accions i col·laboracions amb l'objectiu de millorar la seva situació i el seu funcionament.